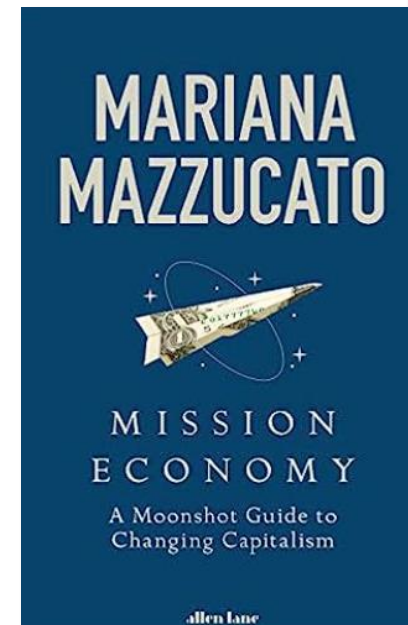

Regjeringens samfunnsoppdrag «Bærekraftig for»

Hva er et (målrettet) samfunnsoppdrag?

- Norsk versjon av EUs «Missions»
- Banebrytende satsing for å finne løsning på definerte problemer innenfor gitt tidsfrist
- Utfordringen er kjent, men løsningen ukjent
- Flere sektorer koordinerer seg
- Ta i bruk kunnskap som allerede finnes
- Resultatene skal reelt implementeres i samfunnet

Samfunnsoppdrag på bærekraftig fôr

- Lansert oktober 2022 i *Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning (Meld. St. 5)*
- Mål om at alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr skal komme fra bærekraftige kilder og bidra til å redusere klimagassutslippene i matsystemene.
- Et samfunnsoppdrag om bærekraftig fôr skal bidra til at nye innovasjoner og teknologiske løsninger tas i bruk.
- Samfunnsoppdraget vil være et viktig bidrag til å nå målene Norge har satt for klima, miljø, matproduksjon, sysselsetting og verdiskapning.

Boks 3.5 Samfunnsoppdrag om bærekraftig fôr

Matsikkerheten vår er under press som følge av befolkningsvekst, økt press på arealer og ressurser, klimaendringer og mer usikre forsyningslinjer. Samtidig fører behovet for å redusere klimagassutslippene til en økt etterspørsel etter fornybar biomasse og produkter som kan gi klima- og miljøfordeler. Det er et stort potensial for å styrke den norske matproduksjonen, bedre ressursutnyttelsen og samtidig redusere klimagassutslippene og miljøavtrykket gjennom mer effektive og sirkulære systemer. Dette krever imidlertid ny kunnskap, bedre koordinering på tvers av sektorer enn det vi har i dag, og en felles, målrettet innsats for å ta kunnskapen i bruk.

Regjeringen lanserer i denne langtidsplanen to målrettede samfunnsoppdrag, som er et nytt forskningspolitisk virkemiddel i norsk sammenheng (se nærmere omtale i kapittel 6). Dette samfunnsoppdraget har mål om at alt fôr til opp-

drettsfisk og husdyr skal komme fra bærekraftige kilder og bidra til å redusere klimagassutslippene i matsystemene. Involverte departementer vil være blant annet Nærings- og fiskeridepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Helse- og omsorgsdepartementet og Kunnskapsdepartementet.

Et samfunnsoppdrag om bærekraftig fôr skal bidra til at nye innovasjoner og teknologiske løsninger tas i bruk. Samfunnsoppdraget vil være et viktig bidrag til de målene Norge har satt for klima, miljø, matproduksjon, sysselsetting og verdiskapning. Oppdraget vil også støtte opp under et felles europeisk mål om økt selvforsyning og bærekraftige matsystemer i Europa. Den endelige formuleringen av hovedmålet, samt tallfesting og videreutvikling av delmålene vil utvikles i en design- og implementeringsfase.

Hvorfor bærekraftig fôr?

- *Det er ... en sentral utfordring, både for dagens produksjon og videre vekst å utvikle nye råvarer for å sikre stabil tilgang på tilstrekkelige volum av ernæringsmessig riktige råvarer til fôr med lavt klimaavtrykk.*
- *Den siste tids geopolitiske utvikling forsterker også behovet for norsk matproduksjon basert på bærekraftige råvarer.*

Mål for samfunnsoppdraget

Innen 2034 skal alt fôr til oppdrettsfisk og husdyr komme fra bærekraftige kilder og bidra til å redusere klimagassutslippene matsystemene. Samfunnsoppdraget skal bidra til å bevare naturmangfold, utvikle en sterk fôringrediensindustri og **øke forsyningssikkerheten i Norge.**

Delmål

- Redusere klimagassutslipp fra råvarer brukt til fôr til oppdrettsfisk og kraftfôr til husdyr i henhold til de til enhver tid gjeldende norske klimaforpliktelser.
- Øke andelen importert fôrråvare fra bærekraftige kilder med mål om å redusere det globale klimafotavtrykket.
- Øke andelen norskproduserte råvarer i fôr til oppdrettsfisk fra 8 til 25 pst innen 2034.
- **Øke andelen norskproduserte råvarer i kraftfôr til husdyr fra 55 til 70 pst innen 2034.**
- **Øke kvaliteten og andelen grovfôr i fôrrasjonen til drøvtyggere.**
- Sikre tilgang til kritiske mikroingredienser til fiske- og dyrefôr innen 2034.

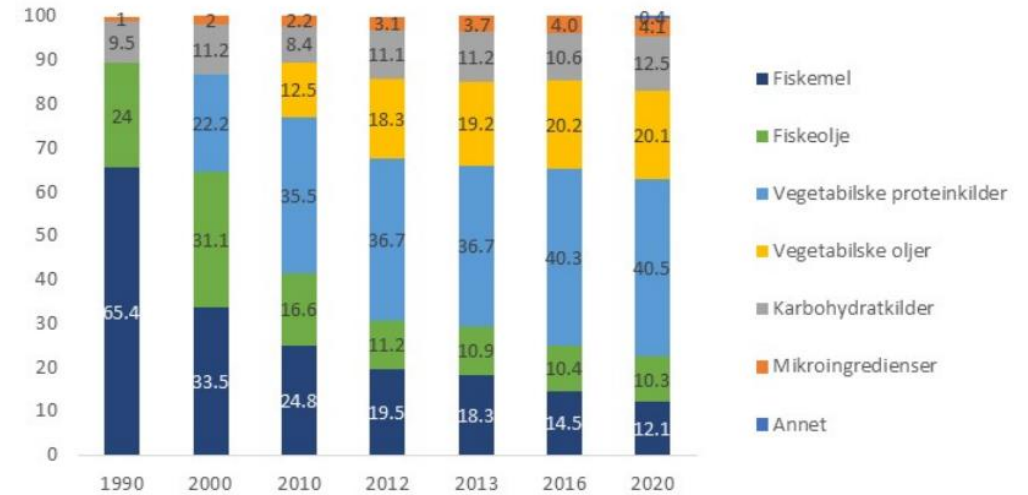
Bærekraftig fôr - nåsituasjonen

Fôr til fisk:

- Ca. 2 millioner tonn årlig
 - Ca. 92 % importert**
- Ca. 73 % fra vegetabiler
- 75 % av klimaavtrykket til laksen (før transport til marked)
- Fôrfaktor på 1,35

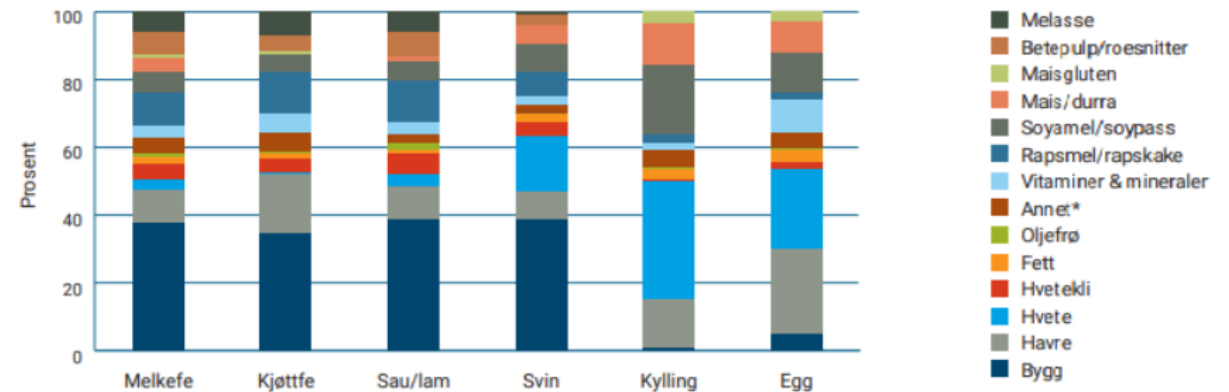
Fôr til husdyr:

- 1,9 mill. tonn kraftfôr (2022)
 - Ca. 47 % importert**
- Klimagassutslipp fra jordbruk utgjør 9,4 % av klimagassutslipp i Norge hvorav ca. 50 % fra husdyr (metan)

Figur 3 Ingredienser brukt i norsk laksefôr fra 1990 til 2020, gitt som % av fôr (Ytrestøyl et al., 2015, Aas et al., 2019). 'Annet' inkluderer Insektmel, encelleprotein, fermenterte produkt og mikroalger.

Figur 1. Ingredienser i kraftfôr til de ulike husdyrproduksjonene

Hvorfor går ikke utviklingen av seg selv?

Policy (regulatorisk risiko) i samfunnsdrevne markeder

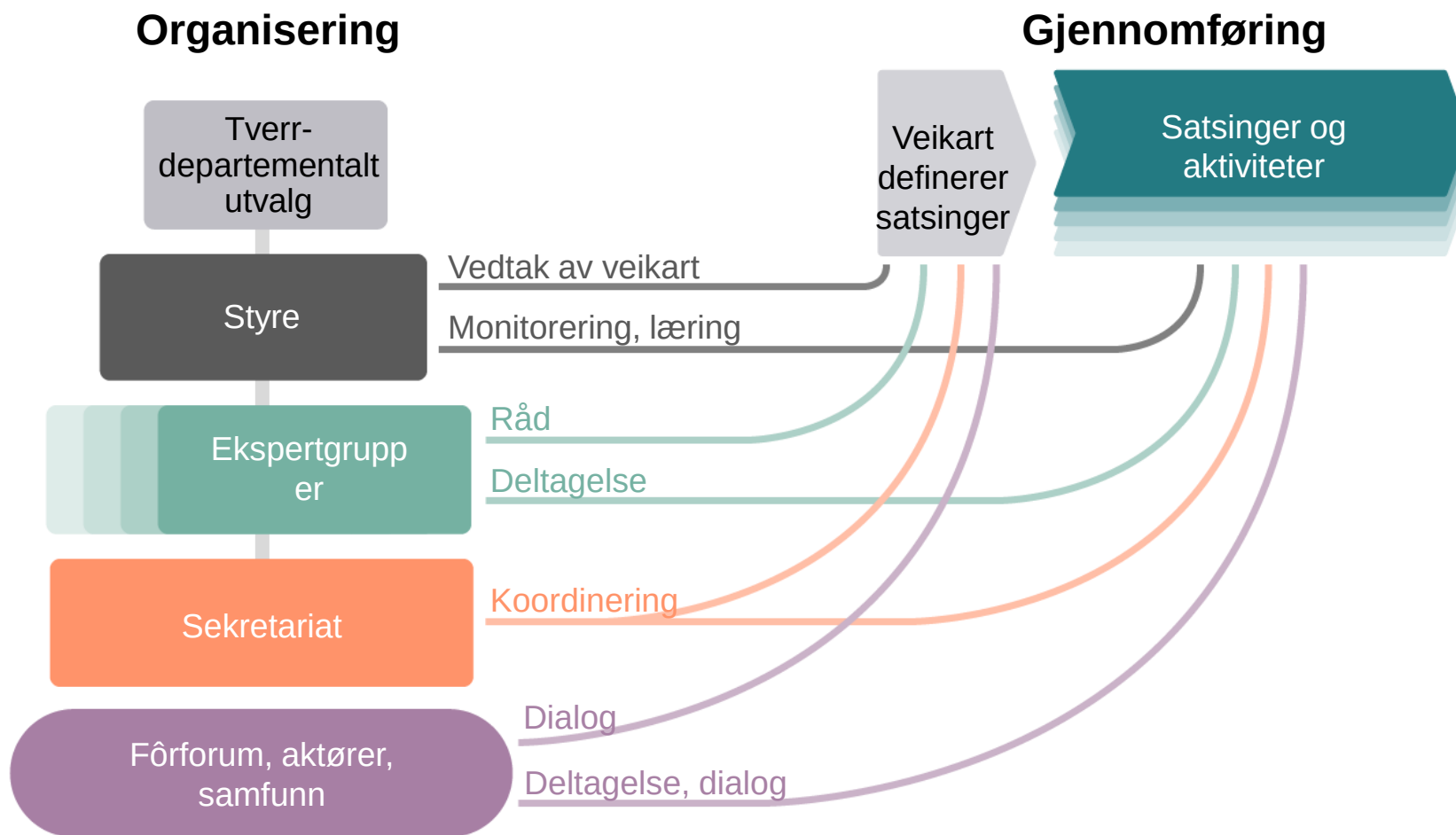

Systemisk risiko (avhengighets risiko) i nye verdikjeder

Bærekraftig fôr AS

Bred involvering – veikart – satsinger og aktiviteter

Dilemmaer

- Erstatte dagens volum med mer bærekraftige fôrråvarer med mindre klimaavtrykk?
- Ta hensyn til vekst?
- Vektlegge nasjonalt produsert fôr?
- Høste nye ressurser, dyrke fôrråvarer, utnytte restråstoff?
- Bygge ny industri i Norge?
- Vektlegge nasjonale og/eller internasjonale hensyn?
 - Miljømessig, økonomisk, sosial bærekraft
- Taksonomi og regelverk

Nøkkelen - hvordan øke grovforkvaliteten og -andelen?

Et villere, varmere og våtere klima

Lengre vekstsesong – nye vekster og større avlinger

Mindre høstingsvindu – større avlingsrisiko

Økte krav til hydrotekniske anlegg, flomvern mv.

Økt høstekapasitet

Økt FOU-aktivitet for en bedre og mere robust grovforproduksjon – **EngProt og KlimaGrovfor**

Takk – vi ser fram til videre samarbeid

Ta kontakt!

E-post: samfunnsoppdragfor@forskningsradet.no

Hjemmeside: <https://www.forskningsradet.no/forskningspolitikk-strategi/ltp/for/>

